

Moderna
arhivistika

Časopis arhivske teorije in prakse
Journal of Archival Theory and Practice

ISSN 2591-0884

<https://doi.org/10.54356/MA>

Letnik 7 (2024), št. 1 / Year 7 (2024), No. 1

Prejeto / Received: 28. 08. 2024

1.04 Strokovni članek

1.04 Professional article

<https://doi.org/10.54356/MA/2024/EVMG8558>

ANALIZA VSEBIN DIPLOM PRVE BOLONJSKE STOPNJE ARHIVISTIKE NA UNIVERZI ALMA MATER EUROPAEA

Izr. prof. dr. Peter Pavel Klasinc

arhivski svetnik, predstojnik študijskih programov Arhivistike na Univerzi
Alma Mater Europaea, Maribor, Slovenija
peter.klasinc@guest.arnes.si

Izvleček:

Namen prispevka je skozi analizo osmih diplomskih nalog, ki so jih od leta 2020 zagovarjali študenti na prvi bolonjski stopnji študija Arhivistike na Univerzi Alma Mater Europaea in z njimi pridobili naslov diplomirani arhivist, predstaviti njihov raziskovalni nivo ter doprinos k arhivistiki kot samostojni, akademski, multidisciplinarni in interdisciplinarni znanosti. Podobnega študija v naši bližnji ali širši okolici ni, zato skuša avtor na podlagi analize diplomskih nalog predstaviti kakovost učnega programa. Z analitično metodo in metodo sinteze bomo sledili bistvom vsebine posameznih nalog ter ocenili njihova osnovna izhodišča raziskav in rezultatov v posameznih nalogah. Rezultati tega prispevka bodo zajeti v predstavitev posameznih vsebin v diplomskih nalogah kot oblike posredovanja, pridobivanja in sprejetega novega znanja, potrebnega pri študiju Arhivistike na prvi bolonjski stopnji. Obravnavanih tem diplomskih nalog, ki vsebujejo aktualne arhivske raziskave in obravnavajo arhivsko problematiko, ne bo težko vključiti v študijska gradiva pri številnih predmetih, ne zgolj na prvi stopnji (diplomirani arhivist), ampak tudi na drugi (magister arhivistike in dokumentologije) in tretji bolonjski stopnji (doktor arhivskih znanosti) študija na Univerzi Alma Mater Europaea. Enako velja tudi za druge študijske programe izven arhivistike, kot so na primer zgodovina, informatika, upravne vede, socialne vede ...

Ključne besede:

analiza, diplomske naloge, arhivska znanost, prva bolonjska stopnja

Abstract:

Analysis of Bachelor Degree Archival Studies Diplomas at Alma Mater Europaea University

The purpose of this paper is to present the research level and contribution to the field of archival studies as an independent, academic, multidisciplinary, and interdisciplinary science by analyzing eight bachelor's theses defended by students in the first cycle of the Bologna program in Archival Studies at Alma Mater Europaea University since 2020, where they earned the title of Bachelor of Archival Science. Since there is no similar study program in our immediate or broader region, the author aims to assess the quality of the curriculum through the analysis of these theses. Using analytical and synthetic methods, we will examine the essential content of each thesis and evaluate their basic research premises and outcomes. The results of this paper will be reflected in the presentation of the individual content of the theses, which serve as a means of conveying, acquiring, and accepting new knowledge necessary for studying Archival Studies at the first Bologna level. The topics of the theses, which include current archival research and address archival issues, will be easily integrated into study materials for various subjects, not only at the first level (Bachelor of Archival Science) but also at the second level (Master of Archival Studies and Documentation Science) and the third Bologna level (Doctor of Archival Sciences) at Alma

Mater Europaea University. The same applies to other study programs outside of archival studies, such as history, information science, administrative sciences, social sciences, and more.

Key words:

analysis, diploma theses, archival sciences, first Bologna cycle

1 UVOD

Analize vsebin diplomskih nalog prve bolonjske stopnje študijskega programa Arhivistika na Univerzi Alma Mater Europaea (dalje: Univerza AMEU) kažejo na to, da smo priča velikim spremembam na socialnem, družbenem, ekonomskem, predvsem pa na tehnološkem področju. Tem spremembam arhivisti sledimo s pozornostjo, pri tem pa se posvečamo zlasti tistim spremembam, ki vplivajo na izvajanje arhivskih strokovnih postopkov v pristojnih arhivih ali v arhivskih službah pri ustvarjalcih (Klasinc, 2024).

Vse diplomske naloge obravnavajo aktualno arhivsko problematiko, ki se odraža v arhivski znanosti, arhivski teoriji in praksi. Arhivisti namenimo posebno pozornost tistim spremembam, ki so povezane z vsakdanjim življenjem, predvsem v poslovanju z arhivskim in dokumentarnim gradivom v najširšem pomenu besede. Te situacije so v mnogih primerih študijska raziskovalna tematika v diplomskih nalogah. Naša naloga je, da omogočamo javno predstavljanje rezultatov teh raziskav tako, da poskrbimo za njihove objave v strokovni literaturi ali v obliki referatov na raznih posvetih in konferencah.

Pokrajinski arhiv Maribor nadaljuje s tradicijo priprave in izvedbe mednarodne konference v Radencih, katere namen je posvetovanje o strokovnih in tehničnih vprašanjih v arhivih ter poteka že od leta 1979 naprej. Ob konferenci tradicionalno izide tudi zbornik oziroma revija s prispevki, predstavljenimi na konferenci posvetovanj: Sodobni arhivi (do leta 2003), Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja (do leta 2017), Moderna arhivistika – vpisana v bazo SCOPUS. Naj nas raznolikost tem mednarodne konference v Radencih in posledično razvoj arhivske stroke ne presenetita, saj na tej osnovi dokazujemo, da je arhivistika dejansko samostojna, akademska, multidisciplinarna in interdisciplinarna znanost. Mednarodna konferenca v Radencih je večdnevni dogodek, kjer se srečujejo arhivski strokovnjaki iz domačega in mednarodnega okolja, profesorji in študenti programov arhivistike Univerze AMEU, predvsem pa nosilci funkcij, ki so pri ustvarjalcih povezani z delovanjem arhivskih služb in zadolženi za postopke z arhivskim in dokumentarnim gradivom. Kar se tiče mednarodnih konferenc, ne smemo izpustiti mednarodnega arhivskega dneva in Mednarodne jesenske arhivske šole, ki jo organizira Mednarodni inštitut arhivskih znanosti in Univerza AMEU, ter strokovni in znanstveni reviji Atlanti (od 1991 naprej) in Atlanti+ (od 2019 naprej, vpisana v bazo SCOPUS). V slovenskem prostoru izhaja tudi strokovna revija s področja arhivistike v založništvu Arhivskega društva Slovenije – revija Arhivi (od 1978), ki prav tako vsaki dve leti organizira zborovanje arhivistov, kjer se obravnavajo aktualne teme s področja arhivistike, prav tako objavljene v zborniku.

V tem prispevku obravnavane diplomske naloge so nastale na osnovi Pravilnika o diplomskem delu (AMEU, 2019). Ugotavljam, da diplomskih nalog, ki vsebujejo aktualne arhivske raziskave in obravnavajo arhivsko problematiko, ne bo težko vključiti v študijska gradiva pri številnih predmetih, ne zgolj na prvi stopnji, ampak tudi na drugi in tretji bolonjski stopnji študija na Univerzi AMEU. Ugotovitve diplomskih nalog bodo zagotovo zanimive tudi za študijske programe izven arhivistike, kot so na primer zgodovina, informatika, upravne vede, socialne vede ... V prispevku bomo podrobneje pregledali naslednja zaključna dela:

- David Knez (2020), Vloga arhivskih depojev in opreme pri varovanju arhivskega gradiva.
- Tanja Ribnikar (2021), Teoretične in praktične izboljšave na področju upravljanja z dokumentarnim in arhivskim gradivom na Javni agenciji RS za varnost prometa.
- Gregor Petrič (2021), Matične knjige v latinskem jeziku župnije Šmarje pri Jelšah za leto 1753.
- Matija Klojčnik (2022), Reorganizacija arhivske službe Pošte Slovenije.
- Maryam Al Farsi (2022), Model sistema upravljanja s trajnimi zapisi za novo perspektivo kulturne politike Sultanata Oman (v angleščini).
- Maša Teran (2023), Varstvo avtorskih pravic pri uporabi fotografij v arhivu.
- Luka Mezek (2024), Družbeni vplivi na uporabo arhivskega gradiva.
- Iva Lana Lanščak (2024), Spisi Oddelka za prosveto v fondu Sresko načelstvo Murska Sobota 1920–1929.

2 PREDSTAVITEV POSAMEZNIH DIPLOMSKIH NALOG

2.1 David Knez (2020), Vloga arhivskih depojev in opreme pri varovanju arhivskega gradiva

Raziskava obdeluje eno od izmed bolj pomembnih področij arhivske službe, in sicer materialnega varstva arhivskega in dokumentarnega gradiva. V uvodnem delu so obdelana vprašanja, ki jih rešujemo v okvirih predpisov in standardov in se nanašajo na zgradbe arhivov, adaptacijo obstoječih zgradb za namene arhiva, arhivske depoje, opremo arhivskih depojev, opremo arhivskega gradiva, vsa tehnična vprašanja, pravilne električne napeljave, klimatske naprave, varnostne naprave, protipožarne naprave ...

V tej diplomski nalogi je obdelano vprašanje varovanja in hrambe arhivskega gradiva v arhivski škatli. Arhivska škatla je osnovna oprema za varovanje arhivskega gradiva, ki onemogoča hiter vdor škodljivih elementov in se tudi različno odziva na klimatske razmere. Z natančnostjo so obdelana vprašanja temperature in relativne vlage v arhivskem depoju. Prav tako se avtor poglobi v vprašanje, kako mikroklimatski pogoji iz prostora odsevajo na arhivskem gradivu, ki je odloženo v arhivske škatle. Posebej navaja in izpostavlja priporočila raznih standardov in pravilnikov o temperaturi in relativni vlagi v arhivskem depoju. Raziskava dokazuje, da vrednosti temperature in relativne vlage različno vplivajo na gradivo, ki je bilo vloženo v arhivsko škatlo. Zanimive so tudi grafično prikazane situacije ter končne ugotovitve, kakšna naj bo dejansko relativna vlaga v prostoru in kakšna naj bo tako tudi v arhivski škatli (Knez, 2020).

2.2 Tanja Ribnikar (2021), Teoretične in praktične izboljšave na področju upravljanja z dokumentarnim in arhivskim gradivom na Javni agenciji RS za varnost prometa

V zvezi s pravilno hrambo arhivskega in dokumentarnega gradiva v fizični kot elektronski obliki je možno doseči izboljšave, če ima organ vzpostavljene vse pogoje v zvezi s prostorom in opremo ter ustrezno usposobljen kader na določenih delovnih mestih. Urejena in ohranjena dokumentacija ni samoumevno stanje, ampak se v ozadju odvijajo številni procesi. Ne glede na to, v katerem okolju in obliki gradivo nastaja, sta pri njegovem ohranjanju pomembna človeški faktor in specifično znanje, in to že v prvi fazi življenjskega ciklusa dokumenta.

V arhivskih službah pri ustvarjalcih se pojavljajo potrebe po višjem nivoju znanja uslužbencev, ki skrbijo za dokumentarno in arhivsko gradivo. Ker smo v času, ko arhivistika in informatika delujeta z »roko v roki«, je pomen in vpliv človeškega faktorja pri ustvarjalcih bistven za ohranitev arhivskega gradiva.

Pri organih državne uprave ni ustrezno poskrbljeno za hrambo gradiva, ne v fizični ne v digitalni obliki. Večina državnih organov nima pripravljene niti strategije o dolgoročni hrambi gradiva v elektronskem okolju. Arhivisti v pristojnih arhivih sodelujejo pri nastajanju arhivskega gradiva že od samega začetka. Njihovo delo naj se iz pasivnega življenjskega cikla dokumentov preseli v aktivnega.

Iz papirnatega okolja se strokovno delo seli na področje elektronskega arhivskega gradiva. Upravljanje z elektronskimi dokumenti skozi celoten cikel zahteva tudi druga specifična znanja, vendar kadra s tovrstnim znanjem v državni upravi v veliki večini ni. Kot ugotavlja Ribnikar, pri ustvarjalcih arhivskega in dokumentarnega gradiva poklic arhivarja ni ustrezno ovrednoten, saj so zaposleni, ki opravljajo delo z dokumentarnim gradivom, prerazporejeni na delovna mesta, iz katerih ni razvidno, da izvajajo naloge, vezane na skrb z dokumentarnim gradivom. Tako so zaposleni na delovnih mestih arhivarja cariniki, svetovalci, bibliotekarji z različnimi izobrazbami, kot so ekonomski tehnik, končana srednja tehnična šola, diplomirani ekonomist, turistični tehnik, diplomant fakultete za upravo, poslovni sekretar in podobno.

2.3 Gregor Petrič (2021), Matične knjige v latinskem jeziku župnije Šmarje pri Jelšah za leto 1753

Diplomska naloga obravnava vprašanja uporabe matičnih knjig. Te se v glavnem hranijo v škofijskih arhivih in se razlikujejo glede na vsebino: krstne, rojstne, poročne in mrliške matične knjige. Matične knjige so pisane v različnih jezikih in pisavah. Pomemben vir so predvsem za zgodovino krajev in raznih rodoslovnih raziskav. V zadnjem času so mnoge dostopne tudi v digitalni obliki. Na spletni strani www.matricula-online.eu lahko mdr. najdemo številne digitalizirane matične knjige s pripadajočimi indeksi, ki jih hranijo v arhivskih depojih Nadškofije Maribor, Nadškofije Ljubljana in Škofije Koper (Matricula, s.d). Na Slovenskem so najstarejše matične knjige ohranjene iz 17. stoletja in so vse do leta 1920 tudi digitalizirane.

V diplomski nalogi so relativno dobro analizirane tiste matične knjige, ki so ohranjene in napisane v latinskem jeziku in so iz župnije Šmarje pri Jelšah iz leta 1753. Avtor precizno navaja vse elemente matičnih knjig ter jih ocenjuje glede uporabe zaradi jezikov, pisav in stopnje ohranjenosti. Zanimivi so podatki o kakovosti papirja, črnila in pogojev, v katerih so se matične knjige hranile.

V raziskavi so predstavljene razlike med posameznimi matičnimi knjigami, predvsem pa so navedeni podatki o večji uporabnosti in transparentnosti podatkov, ki se razlikujejo glede na 17., 18. ali 19. stoletje. Avtor v zaključkih naloge ugotavlja, da so matične knjige rojenih, poročenih in umrlih temeljni podatek o statusu posameznikov, ki prebivajo v določenem kraju ali na določenem ozemlju v Republiki Sloveniji, lahko pa tudi že izven nje (Petrič, 2021).

Nesporno so matične knjige, ki pravno veljavno dokazujejo rojstvo, poroko ali smrt in nudijo enkraten podatek ne samo o posamezniku, temveč tudi o geografski sredini in celih družinah, pomembno arhivsko gradivo. Zanimive so večkratne povezave družin, ki so navedene v matičnih knjigah in nesporno dokazujejo povezave na trdoživost in tradicionalnost slovenskega naroda ter tako nudijo bogate teme za raziskave rodoslovcev.

2.4 Matija Klojčnik (2022), Reorganizacija arhivske službe Pošte Slovenije.

Ob selitvi Pošte Slovenije iz Ljubljane v Maribor so bili zagotovljeni primerni prostori za pisarne in druge delovne procese, vendar pa ni bilo zagotovljenih dovolj primernih prostorov za vzpostavitev arhivske službe. Pošta Slovenije sicer zatrjuje, da je urejenost arhiva ustvarjalca nujna komponenta vsakega podjetja. Ob Zakonu o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (ZVDAGA, 2006, z dopolnitvami) in Uredbi o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva (UVDAG, 2017) določa nekatere podrobnosti tudi Uredba o upravnem poslovanju (2018, z dopolnitvami) ter druga področna zakonodaja in razni klasifikacijski načrti ustvarjalca.

Pošta Slovenije ima sicer na področju delovanja arhivske službe izdelane nekatere predpise, ki določajo, kako je potrebno upravljati z dokumentarnim in arhivskim gradivom (Navodilo o arhiviranju poslovne dokumentacije), vendar je raziskava pokazala, da je stavba Pošte Slovenije, v kateri se nahajajo arhivski depoji in ki je obenem tudi umetnostnozgodovinski objekt, brez protipotresne varnosti. Arhivski prostori se nahajajo v kletnih prostorih, kjer je velika nevarnost vdora vode (Klojčnik, 2022).

V nalogi so predstavljeni minimalni standardi za varovanje arhivskega in dokumentarnega gradiva pri ustvarjalcih, z namenom, da vodstveni kader spozna potrebo po pravilnem materialnem varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva. Avtor jim v diplomski nalogi predlaga vsaj izvajanje minimalnih standardov glede vlažnosti, mikroklimatskih pogojev in temperature ter vsaj minimalno izdelane kakovostne kovinske police, ponudi jim nekatere vizije in rešitve, kako naj bi v bodoče izgledal arhivski prostor in kako naj bi bila organizirana arhivska služba.

2.5 Maryam Al Farsi (2022), Model sistema upravljanja s trajnimi zapisi za novo perspektivo kulturne politike Sultanata Oman (v angleščini)

Diplomska naloga obravnava digitalno gradivo, ki predstavlja bistveni vir študijskih raziskovalnih nalog na področju zgodovine in drugih, v glavnem družboslovnih raziskav. V nalogi so navedeni vzroki za spremembe, povezane s hitrimi tehnološkimi napredki, predvsem pa velikostjo podatkov, in analitične vsebine teh ustvarjanj v zvezi z aktualnim razvojem sodobnega časa.

V Omanu za arhivsko in dokumentarno gradivo skrbi Nacionalna uprava za arhivsko in dokumentarno gradivo v Sultanatu Oman, ki pomaga pri izvajanju in uresničevanju vizije ohranjanja tistih dokumentov, ki so potrebni za prikazovanje zgodovine. Gre v glavnem za moderne dokumente, ki so nastali v elektronski obliki in se že v velikih količinah hranijo v podjetjih, ki potrebujejo le-te za prikazovanje razvoja gospodarske dejavnosti in tako tudi družbe v celoti. Avtorica poudarja, da je skrb za ustrezno upravljanje elektronskih dokumentov nujna, saj le uspešno delo v zasebnih ali državnih podjetjih omogoča, da se bodo uresničile vizije projekta Oman 2040 in da se bodo tako povečale kapacitete gospodarstva in države v celoti.

2.6 Maša Teran (2023), Varstvo avtorskih pravic pri uporabi fotografij v arhivu

V diplomski nalogi je obdelana zanimiva tematika, s katero se arhivisti načeloma ne ukvarjamo, kar pa ne pomeni, da se z njo ne srečujemo pogosto. Nesporno je, da imajo pristojni arhivi med velikimi količinami arhivskega gradiva, ki ga hranijo, tudi veliko količino fotografskega gradiva. Fotografije so zanimiv vizualni, dokumentarni in

zgodovinski vir, ki je in mora biti pomemben za pisanje zgodovinskih, umetnostnozgodovinskih, geografskih in drugih raziskav znanstveno-kulturne vrednosti. Raziskovalci uporabljajo fotografije pri svojih raziskavah oziroma jih kot slikovni material upoštevajo oziroma dokazujejo, utemeljujejo svoje zaključke, s tem pa postajajo te fotografije javne.

V raziskavi sledimo pojavljanju težav v zvezi z avtorstvom fotografij, pri katerih je jasno, da se je fotograf odločil ustvariti fotografijo in je zato tudi njen avtor. Avtorica jasno postavi trditev, da so ta fotografska dela z zakonskega vidika avtorsko zaščitena. Na mednarodnem nivoju arhivske teorije in prakse pa so fotografije v Kodeksu etike za arhiviste iz leta 1996 navedene kot gradivo, ki naj jim arhivi posvetijo več pozornosti, predvsem pa omogočijo večjo dostopnost in uporabnost. Nesporno je, da pristojni arhivi, ki tako fotografsko gradivo hranijo kot javno arhivsko gradivo, s tem ohranjajo kulturno vrednost fotografij, ker te med drugim omogočajo prezentacijo določenega trenutka ali nemo pričajo o določenih dogodkih.

Avtorica se v nalogi ne osredotoča na razvoj samih fotografij, ker o tem obstoja dovolj obširna literatura, prav tako pa to ni namen raziskovalne naloge. Namen diplomskega dela je varstvo avtorskih pravic, zato se diplomantka posveti tudi zakonodaji, ki v Sloveniji ureja tovrstno področje. Pri tem se lahko nasloni na Zakon o avtorskih pravicah, že iz leta 1946 oziroma iz leta 1957, kjer so fotografije označene kot umetniško in dokumentarno gradivo. Osnove raziskave slonijo na zadnjem še jugoslovanskem Zakonu o avtorskih pravicah.

Od leta 1995 zakonodaja predpisuje, »...da avtorsko pravo sledi avtorja še 70 let po njegovi smrti« (Zakon o avtorski in sorodnih pravicah, 1995, 59. člen). Glede na historično vrednost posameznih fotografij je omenjena letnica pogosto že prekoračena, zato se fotografije neovirano uporabljajo brez kakršnih koli težav.

2.7 Luka Mezek (2024), Družbeni vplivi na uporabo arhivskega gradiva.

Avtor se je v svoji diplomski nalogi posvetil včasih nevhvaležnemu delu z uporabniki arhivskega gradiva. Poleg tega, da podaja pregled raznih zakonov in predpisov, ki določajo uporabo arhivskega gradiva v pristojnih arhivih, kar je ena od temeljnih nalog vsakega arhiva, je v nalogi dokazano tudi, da se nekateri fondi, ki jih hranijo arhivi, zelo redko uporabljajo, medtem ko so posamezni fondi glede tega močno obremenjeni. Mnogi zahtevki posameznikov za posredovanje podatkov ali kopij posameznih dokumentov iz arhivskega gradiva slonijo na predpripravah in pridobivanju znanj o arhivskem fondu in o arhivskem gradivu, ki je v posameznem fondu.

Raziskava je pokazala, da so osebni stiki med uporabniki, ki so lahko raziskovalci, občani, ljubiteljski zgodovinarji in podobno, ter vodstvom pristojnih arhivov oziroma svetovalci v prostorih za uporabo arhivskega gradiva nujni. Predstavniki arhiva v prostoru za uporabo arhivskega gradiva, ki mu pogosto pravimo kar čitalnica, imajo – ali bi vsaj morali imeti – dovolj širokega znanja, predvsem pa bi morali obvladovati podatke, s katerimi bi lahko oplemenitili delo uporabnika oziroma ga pripeljali do boljših in kvalitetnejših rezultatov raziskave.

Posebna pozornost je v raziskavi posvečena družbenim elementom in situacijam, ki so povezani z vzrokom za iskanje posameznih arhivskih dokumentov, pri tem pa avtor ugotavlja, da uporabniki pogosto ne poznajo aktivnosti čitalniških služb v pristojnih arhivih in tudi niso seznanjeni s stališči, da arhivisti v prostoru za uporabo arhivskega gradiva za uporabnike ne iščejo podatkov. Naloga arhivistov in arhivskih tehnikov je, da ponudijo informativna pomagala o posameznih fondih in usmerjajo uporabnike v tiste dele posameznega fonda, iz katerih bi uporabnik lahko našel željene podatke. Ob

zaključku raziskave so navedene tudi smeri glede uporabe najnovejših informacijskih tehnologij.

2.8 Iva Lana Lanščak (2024), Spisi Oddelka za prosveto v fondu Sresko načelstvo Murska Sobota 1920–1929

Dokaj nepoznana zgodovinska dogajanja v Prekmurju pred prvo svetovno vojno in po njej se odražajo v ohranjenih arhivskih dokumentih, ki so osnova te raziskave. V nalogi so podrobno obdelani arhivski dokumenti, ki so nastali po prvi svetovni vojni v Prekmurju, ter načini političnega in upravno-civilnega delovanja s sedežem v Murski Soboti in ekspozituro v Dolnji Lendavi.

Raziskava nas seznani z dejstvom, da je 11. 5. 1921 izšla Uredba o ustanovitvi okrajnega glavarstva s prej omenjenimi sedeži. To Okrajno glavarstvo je pričelo delovati kasneje pod različnimi nazivi, predvsem pa je zanimiva struktura in pojav civilnega komisarja. Razgibanost in hitre spremembe se odražajo tudi v ohranjenih arhivskih dokumentih. Raziskava se naslani na strokovno obdelavo in popisovanje ohranjenega arhivskega gradiva fonda Sresko načelstvo Murska Sobota – okrajni šolski svet za Prekmurje, predvsem Oddelka za prosveto. Gre za obdobje Kraljevine SHS od leta 1920 do leta 1929 in ohranjeno arhivsko gradivo, ki prikazuje situacijo in čas delovanja občasnih ali stalnih organov oblasti ter njihov vpliv tako na lokalne kot tudi na mariborske in ljubljanske institucije.

V raziskavi je analizirano ohranjeno arhivsko gradivo, določena je hierarhija fonda, ustvarjalec fonda, podana je tehnična opremljenost ter tudi ocena stanja, v katerem so posamezni spisi. Zanimivost gradiva tega fonda je, da se v pojavljajo različni jeziki, zraven slovenskega, madžarskega tudi nemški, hrvaški in celo srbski (cirilica).

3 ZAKLJUČEK

Vseh osem diplomskih nalog, ki so bile pripravljene na Oddelku za arhivistiko na I. bolonjski stopnji Univerze AMEU, so pokazale, da vsebujejo vse sestavne dele elementov znanstvenoraziskovalnega dela, saj nudijo možnosti razčlenjevanja od širše do ožje predstavljenega problema. Kmalu se bodo v tem prispevku obravnavanim diplomskim nalogam pridružile še kakšne, saj je področje znanstvenoraziskovalnega dela arhivistike zelo obširno in tako zagotovo ne bo zmanjkalo aktualnih raziskovalnih tem. S tem se bo poglobilo tudi znanje, s katerim se bodo lahko oplemenitili tako študenti programa Arhivistika na vseh treh stopnjah Univerze AMEU kakor tudi ostali raziskovalci z več znanostvenih področij. Med njimi naj izpostavim raziskovalce slovenske zgodovine, ki je ne bodo mogli kakovostno raziskovati brez uporabe arhivskih dokumentov, ohranjenih v slovenskih pristojnih arhivih ali arhivskih oddelkih univerzitetnih ali študijskih knjižic.

Raznovrstnost raziskav že na prvi bolonjski stopnji programa Arhivistika na Univerzi AMEU je dobro razvidna iz obravnavanih diplomskih nalog. Ne samo na prvi, tudi na ostalih dveh stopnjah se študenti tako že v času študija in tudi pri samih zaključnih delih lotijo multidisciplinarnih in interdisciplinarnih raziskav aktualnih tem. Zavedamo se, da arhivistika ni le strokovno delo v pristojnih arhivih, ampak da se znanost, ki jo preučujemo, začne že pri ustvarjalcih. Zaključna dela, ki obravnavajo delo z arhivskim in dokumentarnim gradivom, so pomemben uvid, ki je ključnega pomena za dobro in kvalitetno delo arhivistov, ko to gradivo ovrednotijo kot arhivsko in ga prevzamejo v pristojni arhiv. Prav tako so pomembne raziskave, ki odpirajo vprašanja uporabnikov arhivskega gradiva, saj z drugega zornega kota predstavijo problematiko kvalitete

arhivskih pomagal, pripomočkov in popisov ter same dostopnosti arhivskega gradiva. Uporabniki arhivskega gradiva kot »laični« uporabniki lahko s povratnimi informacijami pomagajo arhivistom pri izdelavi bolj kvalitetnih popisov, s katerim si olajšajo svoje delo in hkrati ponudijo več informacij bodočim uporabnikom.

S predstavljenimi diplomskimi nalogami smo dokazali, da je prostor raziskovanja znotraj arhivske znanosti resnično širok. Vsak dan se odpirajo nova strokovna vprašanja, okrog katerih je treba z znanstvenimi metodami zasnovati kvalitetne raziskave in nanje poiskati odgovore, s katerimi bomo arhivski znanosti dvignili kredibilnost in nivo.

4 Viri in literatura

- Al Farsi, M. (2022).** Model sistema upravljanja s trajnimi zapisi za novo perspektivo kulturne politike Sultanata Oman (v angleščini). Diplomsko delo. Maribor: Alma Mater Europaea.
- Alma Mater Europaea [AMEU]. (2019).** Pravilnik o diplomskem delu. Pridobljeno na <https://sole.almamater.si/upload/userfiles/files/AP/Pravilniki/V2/Pravilnik%20o%20diplomskem%20delu.pdf> (dostop 19. 8. 2024).
- Klasinc, P. P. (2024).** Archival science between social and natural sciences, study presentation. *Atlanti+*, 34(1), str. 97—108. Maribor: Alma Mater Europaea.
- Klojčnik, M. (2022).** Reorganizacija arhivske službe Pošte Slovenije. Diplomsko delo. Maribor: Alma Mater Europaea.
- Knez, D. (2020).** Vloga arhivskih depojev in opreme pri varovanju arhivskega gradiva. Diplomsko delo. Maribor: Alma Mater Europaea.
- Kodeks etike. (1997).** Arhivi XX, str. 14—16. Ljubljana: Arhivsko društvo Slovenije.
- Lanščak, I. L. (2024).** Spisi Oddelka za prosveto v fondu Sresko načelstvo Murska Sobota 1920-1929. Diplomsko delo. Maribor: Alma Mater Europaea.
- Matricula Online. (s.d.).** Slovenia. Pridobljeno na <https://data.matricula-online.eu/sl/slovenia/> (dostop 20. 8. 2024).
- Mezek, L. (2024).** Družbeni vplivi na uporabo arhivskega gradiva. Diplomsko delo. Maribor: Alma Mater Europaea.
- Petrič, G. (2021).** Matične knjige v latinskem jeziku župnije Šmarje pri Jelšah za leto 1753. Diplomsko delo. Maribor: Alma Mater Europaea.
- Ribnikar, T. (2021).** Teoretične in praktične izboljšave na področju upravljanja z dokumentarnim in arhivskim gradivom na Javni agenciji RS za varnost prometa. Diplomsko delo. Maribor: Alma Mater Europaea.
- Teran, M. (2023).** Varstvo avtorskih pravic pri uporabi fotografij v arhivu. Diplomsko delo. Maribor: Alma Mater Europaea.
- Uredba o upravnem poslovanju. (2018, 2020, 2021, 2024).** Uradni list RS, št. 9/18, 14/20, 167/20, 172/21, 68/22, 89/22, 135/22, 77/23 in 24/24.
- Uredba o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva. (2017).** Uradni list RS, št. 42/17.
- Zakon o avtorski in sorodnih pravicah. (1995).** Uradni list RS, št. 21/95.
- Zakon o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (ZVDAGA). (2006, 2014).** Uradni list RS, št. 30/06 in 51/14.

SUMMARY

ANALYSIS OF CONTENTS OF BACHELOR DIPLOMA THESES – ARCHIVAL STUDIES DEPARTMENT AT AMEU UNIVERSITY

Peter Pavel Klasinc, Ph. D.

Head of Department for Archival Science, Alma Mater Europaea - ECM Maribor, Slovenia
peter.klasinc@guest.arnes.si

Since the year 2020 until now, eight Bachelor diplomas were awarded at the Department of Archival Studies at Alma Mater Europaea University. All of them bring new knowledge and insights into the field of archival studies and sciences, which is developing as an independent academic, multidisciplinary and interdisciplinary science.

The variety of research topics confirms the multidisciplinary the students encountered during the preparation for and writing of these theses, thus testifying and proving the importance of individual findings and facts that are reflected in archival studies, archival science and archival theory and practice.

The theses were written in accordance with the Rules on the design of diploma theses at AMEU, that's why in addition to following the guidelines and methodologies, the technical review showed the theses reaching the necessary level of research, required at this Bologna cycle. The theses are also intended to supplement study materials and literature on all three levels of Archival studies and archival sciences at AMEU.

Research topics deal with various areas of archival theory and practice. The field of material protection was discussed by David Knez (2020) in the thesis with the title: *The role of archival depots and equipment in the protection of archival material*. He elaborated on classic archival boxes, their importance and the effects on the documents contained in them in relation to the temperature and relative humidity in the rooms. Ribnikar (2021) investigated the area of theoretical and practical improvements in the management of documentary and archival material at the public Agency of the Republic of Slovenia for Traffic Safety as a representative of the archival services at the creator. Petrič (2021) described the special features of registers in the Latin language and their importance for research of local history and individual families. Klotčnik (2022) elaborated on the importance of orderly and well-functioning archival services on the example of Pošta Slovenije and proposed reorganization. The thesis of the Omani student Al Frarsi (2022 in English) shows the problems related to archival documents being dealt with in the definitions and perspectives of cultural policies in the Sultanate of Oman. There are many legal issues, related to the operations of archives and archival services; questions about the protection of copyrights in the use of photographs also play an important role, as suggested in the thesis of Teran (2023). An important activity of all archives, i.e. the use of archival documents for different purposes, was investigated by Mezek (2024) in the thesis with the title *Social influences on the use of archival material*. The tasks of the archives also include the inventorying of archival documents and the creation of informative aids and presentations of individual files, which was described by Lanščak (2024) who dug into the case of the Department for Education - the Principality of Sresko načelstvo Murska Sobota in the period from 1920 to 1929.

The assignments undeniably prove that serious scientific research work was done. These theses will be available to AEMU students of Archival Studies and Archival Science at all three Bologna cycles, as well as to other interested professional or general public.

O avtorju:

Izr. prof. dr. Peter Pavel Klasinc, arhivski svetnik, je magistriral in doktoriral na Univerzi v Zagrebu. Je vrhunski strokovnjak na področju arhivske znanosti, arhivske teorije in prakse, dokumentologije, pisarniškega poslovanja, materialnega varovanja ipd. in si je nabral več kot 50 let delovnih izkušenj. Ukvarja se z razvojem akreditiranih študijskih programov Arhivistike na vseh treh bolonjskih stopnjah, in sicer pri študiju prve stopnje diplomiranih arhivistov, pri študiju druge stopnje magistrov arhivistike in dokumentologije, pri študiju tretje stopnje pa doktorjev arhivskih znanosti.

Dr. Klasinc je kot znanstveni in arhivski svetnik nosilec in sodelavec v mnogih slovenskih ter mednarodnih znanstvenoraziskovalnih projektih in je predavatelj na več domačih in tujih znanstvenih, študijskih ali raziskovalnih konferencah in arhivskih šolah.

Je predstojnik vseh treh študijskih programov Arhivistike na Univerzi Alma Mater Europaea in avtor več kot 500 objavljenih znanstvenih, raziskovalnih, študijskih in strokovnih del, poročil, ocen itd. Izobraževal se je in objavljaj v številnih državah, na primer v Nemčiji, Avstriji, Italiji, Norveški, Rusiji in Omanu, ter aktivno sodeloval z mnogimi arhivisti iz evropskih ter izvenevropskih držav.

About the author:

Assoc. prof. Peter Pavel Klasinc, Ph. D., archival counsellor, holds a Master's degree and a Ph. D. from the University of Zagreb. He is a top expert in the field of archival science, archival theory and practice, documentology, office management, material preservation, etc. and has accumulated more than 50 years of professional experience. He is involved in the development of accredited study programmes in Archival Studies at all three Bologna levels, namely the first level of Bachelor Archivists, the second level of Masters in Archival Studies and Documentology, and the third level of Doctor of Archival Science.

As a scientific and archival advisor, Peter Pavel Klasinc is a promoter and collaborator in many Slovenian and international scientific research projects and is a lecturer at several national and international scientific, study and research conferences and archival schools.

He is the head of all three Archival Studies programmes at the Alma Mater Europaea University and the author of more than 500 published scientific, research, study and professional papers, reports, evaluations, etc. He has trained and published in many countries, such as Germany, Austria, Italy, Norway, Russia and Oman, and has actively collaborated with many archivists from European and non-European countries.